



28.11.2023

VN/22236/2023

## Hyvinvointialueneuvottelu Varsinais-Suomen hyvinvointialue

**Aika:** 03.11.2023, klo 10:00-14:00

**Paikka:** Paja, Mariankatu 9, Helsinki

### Alueen edustajat

Sanna Vauranoja, aluehallituksen puheenjohtaja

Tarmo Martikainen, hyvinvointialuejohtaja

Mikko Pakarinen, sosiaali- ja terveystalouden tulosaluejohtaja

Mikko Pietilä, TYKS/sairaalapalvelujen tulosaluejohtaja

Eeva-Sirkku Pöyhönen, ikääntyneiden palvelujen tulosaluejohtaja

Vesa Halonen, pelastuspalvelujen tulosaluejohtaja

Laura Saurama, konsernipalvelujen tulosaluejohtaja

Antti Parpo, järjestämisen palvelujen tulosaluejohtaja

Arja Pesonen, talousjohtaja

### Puheenjohtajisto

Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja

Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja

### Valtioneuvoston edustajat

Susanna Huovinen, hallintopolitiikan alivaltiosihteeri, VM

Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM

Piia Pekola, erityisasiantuntija, VM

Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM

Elina Palola, johtaja, STM

Susanna Grimm-Vikman, neuvotteleva virkamies, STM

Outi Salo, erityisasiantuntija, SM

Katja Croell, arviointipäällikkö, THL

Tero Kuusisto, pelastusylitarkastaja, AVI

Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM, sihteeri

## 1. Tilaisuuden avaus

Puheenjohtajat osastopäällikkö Kari Hakari ja pelastusylijohtaja Kimmo Kohvakka avasivat neuvottelun kello 10.02

## 2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Päätösesitys: Todetaan osallistujat, lyhyt esittäytyminen ja hyväksytään asialista muutoksitta.

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti



### 3. Hallitusohjelma

#### 3.1 Hallitusohjelman linjaukset

##### **Kansallinen palvelureformi,**

Palvelureformi on sosiaali- ja terveydenhuollon sisällöllisen uudistumisen reformi. Reformin keskeisenä tavoitteena on tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen.

##### **Työhyvinvoinnin ja –turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa,**

Pelastusalalla käynnistetään kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi. Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota.

##### **Ohjauksen yhtenäistäminen,**

Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta. Hyvinvointialueiden ohjauksen yhteensovittaminen säädetään valtiovarainministeriön tehtäväksi ja vahvistetaan ministeriön voimavaroja. Valtiovarainministeriön johdolla STM, SM ja VM sekä muut viranomaiset seuraavat ja arvioivat hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuutta, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta.

##### **Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta**

Alue valmistelee tämän kohdan. Alueen yleiskatsaus ja näkemykset hallitusohjelmasta kokonaisuutena, ei muutosohjelmien esittelyä. (Liitteessä 2)

Päätösesitys: Käydään läpi hallitusohjelman keskeiset hyvinvointialueita koskevat linjaukset sekä alueen yleinen tilanne.

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti

### 4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

#### 4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Käydään läpi taustamateriaalien sekä tilannekuva-analyysin pohjalta tehdyt havainnot alueen tilanteesta. Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot on kuvattu liitteessä 3.

#### 4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Alueen uudistumistyötä ohjaa kullakin alueella muutos- ja/tai uudistusohjelma. Alue esittelee oman ohjelmansa keskeiset tavoitteet ja aikataulun. Alueen muutos- ja uudistusohjelmakokonaisuus on esitelty liitteessä 4.



### 4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset)

Mahdollinen asia, jonka alue haluaa tuoda keskusteluun, mutta ei sisälly muutosohjelmaan. Mahdollisen noston pitää kuulua laissa määriteltyjen asiakokonaisuuksien piiriin.

Alueen oma nosto on esitetty liitteessä 5.

Päätösehdotus: Käydään läpi alueen tilanne sekä keskeiset haasteet. Kuultiin alueen muutosohjelman toteutuksen tavoitteet ja aikataulu.

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti

## 5. Johtopäätökset

### 5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Neuvotteluiden pohjalta muodostetaan yhteinen näkemys alueen tilanteesta. Tämän kohta sovi-  
taan neuvottelussa yhdessä alueen edustajien kanssa ja kirjataan keskeiset asiat ja huomiot.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa.

Päätös:

Todettiin, että neuvotteluissa on syntynyt yhteinen tilannekuva Varsinais-Suomen hyvinvointi-  
alueen tilanteesta. Alue on lähtenyt toiminnassaan liikkeelle takamatkalta suhteessa moneen  
muuhun hyvinvointialueeseen. Tämä on haastanut sekä toimeenpanoa että järjestämisvastuun  
siirryttyä toiminnan rakentamista, toisaalta takamatkan vuoksi alueella on myös hyvin paljon po-  
tentiaalia oman toiminnan tehostamiseksi ja parantamiseksi.

Alueen muutosohjelma on osin hyvin konkretisoitu, vaikka osan toimista on vielä hieman auki.  
Ohjelman tarkkuustaso lisää luottamusta ohjelman toteutukseen, samoin kuin ohjelman tause-  
tana käytetty analyttisyys sekä vertailtavuus. Riskinä on, että joudutaan tekemään säästöjä ly-  
hyen tilanteen turvaamiseksi, ja nyt toteutettavat säästöt maksavat jatkossa enemmän.

Ohjelman toteutukseen liittyy myös vahva poliittisen päätöksenteon riski. Alue nähdään päätök-  
senteon rakenteen ja moniportaisuuden vuoksi yhtenä riskialtteinpana alueena, kun näkökul-  
mana on päätöksenteon nopeus, joustavuus ja päätöksentekokyky.

Varhan viranhaltijat toivat neuvotteluissa esiin hankintapalvelujen organisoitumisen ja resur-  
soinnin haasteet. Rekrytoinneista ja ulkopuolisista asiantuntijapalvelujen käytöstä huolimatta  
kilpalutusvelka on huomattava ja velkaa hoidetaan edelleen useamman vuoden ajan. Käytän-  
nössä tämä näkyy siinä, että Varha joutuu tekemään suorahankintoja niin asiakkaille tarjottavista  
palveluista kuin muutoin järjestämisvastuulle liittyvistä yleisistä palveluista. Hyvinvointialuejoh-  
taja tekee päätökset isoimmista sekä yksilölle kohdistuvista että järjestämisvastuuhun perustu-  
vista palveluhankinnoista. Varhan johtavat viranhaltijat ovat huolissaan hyvinvointialuejohtajan  
oikeusturvasta ja esittävät ministeriölle pohdittavaksi viranhaltijoiden vastuuta myös tästä näkö-  
kulmasta. Kilpailutusvelka siirtyi Varhalle kunnista ja koska organisaatioon ei suoraa hankinta



osaamista siirtynyt riittävästi, kilpailutusvelan purku ottaa aikaa. Järjestämisvastuun siirryttyä joudutaan kuitenkin tekemään paljon hankintoja ja hyvinvointialue-johtajalle viranhaltijana syntyvä vastuu on kohtuuton. Viranhaltijan vastuuta tulisi siis pohtia myös tästä näkökulmasta eikä vain substanssilainsäädännön ja talouden reunaehtojen näkökulmasta.

## 5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Kirjataan mahdolliset neuvotteluiden tuomat muutokset selvityksiin.

Alue ehdotti vastuun kaksikielisten yhteistyön koordinoinnista siirtämistä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee päätösehdotuksen kokouksessa

Päätös: Sovittiin kirjattavaksi STM-selvitykseen alueen ehdotus vastuun kaksikielisten yhteistyön koordinoinnista siirtämistä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

## 5.3 Valtioneuvoston toimenpidesuositukset

Ehdotukset valtioneuvoston toimenpidesuosituksiksi hyvinvointialueelle on esitetty liitteessä 6.

*VM:n ja STM:n suositusehdotukset:*

1. Alueen on huomattavasti vauhditettava päätöksentekoa toimintansa ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on merkittävästi selkeytettävä palvelurakennetta ja kevennettävä palveluverkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
4. Alueen on otettava vastuu ja nopeutettava YTA-yhteistyötä.

*SM:n suositusehdotukset:*

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Päätösehdotus: Annetaan esitetyt toimenpidesuositukset

Päätös: Todettiin esityslistan mukaisesti



#### 5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Sovitaan yhdessä jatkotoimenpiteistä ja mahdollisesti seurattavista asioista sekä seurannan aika-  
taulusta ja tavoista.

Toimenpidesuosituksia seurataan Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)  
§24 mukaisesti.

Päätösehdotus: Puheenjohtaja tekee ehdotuksen seurattavista asioista kokouksessa

Päätös: Toimenpidesuosituksien toteutumista seurataan Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjes-  
tämisestä §24 ja Laki pelastustoimen järjestämisestä §10 mukaisesti. Seuranta tehdään hyvin-  
vointialueen vuosittaisessa selvityksessä, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön selvi-  
tyksissä, THL:n asiantuntija-arvioissa, AVI:n asiantuntija-arvioissa, sekä ministeriöiden ja hyvin-  
vointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

#### 6. Tilaisuuden päätös

Palautelomake lähetetään osallistujille viikon kuluessa.

Puheenjohtajat Kari Hakari ja Kimmo Kohvakka päättivät neuvottelun klo 14.00

Kari Hakari  
Osastopäällikkö  
Sosiaali- ja terveysministeriö

Kimmo Kohvakka  
Pelastusylijohtaja  
Sisäministeriö

Tarmo Martikainen  
Hyvinvointialuejohtaja  
Varsinais-Suomen hyvinvointialue



## Liitteet

Liite 1: Neuvottelun esitysmateriaali

Liite 2: Alueen yleystilanne

Liite 3: Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot

Liite 4: Alueen muutosohjelmakokonaisuus

Liite 5: Alueen erillinen oma nosto

Liite 6: Valtioneuvoston toimenpidesuosituksukset

## Neuvotteluiden taustamateriaalit:

Varsinais-Suomen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointialueen talouden tilasta

Varsinais-Suomen selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Varsinais-Suomen hyvinvointialueella: Alueellinen asiantuntija-arvio, syksy 2023, THL

Aluehallintoviraston asiantuntija-arvio: Pelastustoimen palvelut Varsinais-Suomen hyvinvointialueella 2022

Lounais-Suomen aluehallintoviraston selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2022

Yhteistyöaluetta koskeva Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Suomessa: Valtakunnallinen asiantuntija-arvio, syksy 2023, THL

Valviran valtakunnallinen selvitys valvontahavainnosta koskien sosiaali- ja terveydenhuoltoa

Aluehallintoviraston valtakunnallinen asiantuntija-arvio: Pelastustoimen palvelut 2022

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vuosittainen selvitys – luonnos

Sisäministeriön selvitys: Pelastustoimen palvelut ja talouden tila 2022 (luonnos)

**VN/22236/2023-STM-21**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

Hakari Kari 913129191

2024-02-26

KOHVAKKA KIMMO 91260243T

2024-02-26



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Varsinais-Suomen hyvinvointialueen neuvottelu

3.11.2023, klo. 10.00 – 14.00

Marinakatu 9, VM, kh. Paja, Helsinki



# Asialista

1. Tilaisuuden avaus
2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen
3. Hallitusohjelma
4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila
5. Johtopäätökset
6. Tilaisuuden päätös

## 2. Osallistujien toteaminen, esittäytyminen ja asialistan hyväksyminen

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Osallistujat

## Alueen edustajat

- Sanna Vauranoja, aluehallituksen puheenjohtaja
- Tarmo Martikainen, hyvinvointialuejohtaja
- Mikko Pakarinen, sosiaali- ja terveystalouden tulosaluejohtaja
- Mikko Pietilä, TYKS/sairaalapalvelujen tulosaluejohtaja
- Eeva-Sirkku Pöyhönen, Ikääntyneiden palvelujen tulosaluejohtaja
- Vesa Halonen, pelastuspalvelujen tulosaluejohtaja
- Laura Saurama, konsernipalvelujen tulosaluejohtaja
- Antti Parpo, järjestämisen palvelujen tulosaluejohtaja
- Arja Pesonen, talousjohtaja

## Valtioneuvoston edustajat

- Kari Hakari, osastopäällikkö, STM, puheenjohtaja
- Kimmo Kohvakka, pelastusylijohtaja, SM, varapuheenjohtaja
- Susanna Huovinen, hallintopolitiikan alivaltiosihteeri, VM
- Teemu Eriksson, finanssineuvos, VM
- Piia Pekola, erityisasiantuntija, VM
- Anna Cantell-Forsbom, osastopäällikkö, STM
- Annakaisa Iivari, osastopäällikkö, STM
- Susanna Grimm-Vikman, neuvotteleva virkamies, STM
- Outi Salo, erityisasiantuntija, SM
- Katja Croell, arviointipäällikkö, THL
- Tero Kuusisto, pelastusylitarkastaja, AVI
- Antti Kuopila, erityisasiantuntija, STM, sihteeri

# 3. Hallitusohjelma

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Hallitusohjelma jatkaa aiempia uudistuksia



- Hallitusohjelmassa todetaan, että ***sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntö sekä siihen liittyvä ohjaus uudistetaan vastaamaan uusia sote-rakenteita ja valtakunnallisia sote-tavoitteita***
- Reformin keskeisenä tavoitteena on **tukea alueiden uudistusohjelmien toimeenpanoa ja varmistaa alueiden taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden saavuttaminen**
- Rakennetaan nykyistä selkeämpi kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmä
- Tehdään mahdollistavaa lainsäädäntöä ja vaikuttavampaa kansallista ohjausta
  - Poistetaan esteitä mm. integraation, tietojohdamisen, digitalisaation ja henkilöstön riittävyyden edistämiseksi
  - Kevennetään sitä yksityiskohtaista palvelujen sisältöjä koskevaa sääntelyä, joka on tullut tarpeettomaksi hyvinvointialueiden aloittamisen ja sote-järjestämislain mukaisen kansallisen ohjauksen myötä
  - Vahvistetaan yhteistyöaluetasoista ja kansallista kustannusvaikuttavuutta edistävää ohjausta sekä hyvinvointialueiden välistä vertailua

# Kansallinen palvelureformi ja alueiden muutosohjelmat muodostavat kokonaisuuden



**Finanssipoliittinen tavoite:** hillitä kustannusten kasvua 2-3 mrd eurolla vuoteen 2031 mennessä suhteessa vuoden 2023 julkisen talouden perusuraan.

## Kansallinen palvelureformi

*Kansallisia toimia kuten*

Säädösten uudistaminen (mm. terveydenhuolto- ja sosiaalihuoltolait)

Hyvän työn ohjelma ja sote-ammattihenkilölakien muutokset

Tietojohtamisen, digitalisaation ja ohjauksen kehittäminen (mm. sote-järjestämislaki, asiakastietolaki ja mahdollistavampi substanssilainsäädäntö)

0,8 mrd €

## Hyvinvointialueiden muutosohjelmat

*Alueellisia toimia kuten*

Palvelurakenteen kehittäminen (mm. yhteisölliset ja kotiin tuotavat palvelut, palveluohjaus ja palveluketjut, digitaalisten ja etäpalvelujen ensisijaisuus, parhaiden ratkaisujen levittäminen)

Tehostetaan toimintoja ja muutetaan toimintatapoja (mm. investoinnit, hankinnat, tilojen ja palveluverkon järjeistäminen, sairauspoissaolojen vähentäminen, siirtyneet virat)

Lisätään alueiden yhteistyötä ja koordinaatiota (mm. tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, ennakoiva henkilöstö-suunnittelu, lääke-, laite- ja tarvikehankintojen keskittäminen)

1,2 mrd €

# Mitä Kansallisella palvelureformilla tavoitellaan?



- **Vauhditetaan alueellista kehittämistyötä**, varmistaen hallittu, samanaikainen ja rohkea muutos koko maassa. Reformin myötä suomalaisella hyvinvointiyhteiskunnalla ja sote-alan henkilöstöllä on paremmat valmiudet ja resilienssi toimia ja turvata ihmisten perusoikeudet jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä.
- **Selkeämpi sote-palvelurakenne**, jotta palvelut, henkilöstö ja resurssit kohdentuvat oikein. Ennaltaehkäisevät, perustason ja erityistason sekä hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut muodostavat porrasteisen kokonaisuuden.
- **Digitaalisten ja yhteisöllisten ratkaisujen ensisijaisuus** parantaa palvelujärjestelmän toimivuutta ja hillitsee menokasvua. Rajalliset sote-resurssit saadaan paremmin riittämään, kun kaikkia palvelukanavia sekä yhteiskunnan ja yhteisöjen resursseja hyödynnetään optimaalisesti. **Panostetaan** poikkihallinnolliseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, ennaltaehkäisyyn, omahoidon mahdollisuuksiin, perustason palveluihin (ml. integraatio ja jatkuvuus), digitalisaatioon ja palveluohjauksen (ml. kohdennetut palveluketjut ja –kokonaisuudet).
- **Kansallisesti painotetaan vaikuttavia palveluja, toimintamalleja ja johtamista**. Kansallinen palvelulupaus huomioi alueelliset ja yksilölliset tarpeet, mutta myös realistisesti käytettävissä olevat resurssit. Vähähyötyisiä hoitoja ja tutkimuksia vähennetään.
- **Vahvistetaan viiden yhteistyöalueen koordinaatiovastuuta ja kansallista yhteistyötä** vaikuttavuuden ja tuottavuuden parantamiseksi, erityisesti laaja-alaista erityisosaamista tai merkittäviä investointeja edellyttävien palvelujen ja tehtävien osalta.

# Kansallinen palvelureformi



Ennaltaehkäisyn  
vahvistaminen

Integraation,  
saatavuuden ja  
jatkuvuuden  
vahvistaminen

Palvelujärjestelmän  
selkeyttäminen

Vaikuttavuuden  
lisääminen

Varautumisen ja  
häiriötilanteiden  
hoidon vahvistaminen

## Reformin edellyttämät lainsäädännön muutokset (lainsäädännön koordinaatio)

Yleiset palvelut (esim. terveydenhuoltolaki, sosiaalihuoltolaki, IMO-laki)

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut (esim.. mielenterveyslaki)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (esim.. lastensuojelulaki)

Ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden palvelut (esim. vanhuspalvelulaki, vammaispalvelulaki)

SOTE-henkilöstön riittävyys ja saatavuus (esim. Hyvän työn -ohjelma, sote-ammattihenkilölait)

Tiedonhallinta, tiedolla johtaminen ja digitalisaatio (esim. asiakastietolaki)

Ohjausjärjestelmän päivittäminen (esim. sote-järjestämislaki)

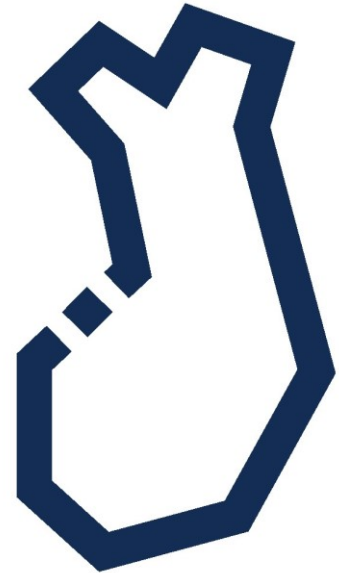
Yhteydet muihin STM:n ja VN:n hankkeisiin ja ohjelmiin



# Kiireelliseksi luokitellut pelastustoimen hallitusohjelmatavoitteet

1. Pelastajien koulutusta lisäämisen ja pelastusvoimien ratkaiseminen.
2. Väestönsuojelun varustuksen oskevan säätelyn uudistaminen ja väestönsuojelutyön organisoinnin kehittäminen.
3. Omatoimisen varustuksen vahvistaminen kaikissa väestöryhmissä.
4. Kansallisen hankkeen käynnistäminen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi.

RÄDDNINGSVÄSENDET



# Työhyvinvoinnin ja -turvallisuuden parantaminen pelastustoimessa

## Hallitusohjelma

- Hallitus edistää työturvallisuutta ja työelämän väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyä. Hallitus parantaa muun muassa hoito- ja pelastushenkilökunnan oikeussuojaa työhön liittyvissä väkivaltatilanteissa virkamiehen suojaa vastaavaksi.
- Hallitus käynnistää kansallisen hankkeen pelastusalan työturvallisuuden parantamiseksi. Rikoslakia muutetaan siten, että väkivallasta ensihoitohenkilöstöä kohtaan tai sillä uhkaamisesta seuraava rangaistus vastaa virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta seuraavia rangaistuksia.
- Pelastusalan työhyvinvointiin kiinnitetään erityistä huomiota. Pelastusalan posttraumatyöpajojen jatkuminen varmistetaan.

## Kansallinen hanke työturvallisuuden parantamiseksi

- Pelastusalan työhyvinvoinnin seurannan työkalu.
- Selvitys pelastusalan työturvallisuuden parantamisen tarpeista.
- Kerätään jo kentällä käytössä olevat hyvät käytännöt jaettavaksi valtakunnallisesti.
- Posttraumatyöpajojen jatkon selvittäminen
- Suojavarusteiden kehittäminen Pelastustoimen suoja-asuja koskevan esiselvityshankkeen toimenpidesuosituksen perusteella
- Hyvän työn ohjelma sisältämään SOTE-toimenpiteiden lisäksi myös pelastustoimeen liittyvät toimenpiteet.
- OM/SM/TEM valmistelee tarvittavat lakimuutokset

# Ohjauksen yhteensovittaminen

- Ohjauksen yhteensovittamisella tavoitellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamista: palvelujen yhdenvertaisuuden turvaamista ja kustannusten kasvun hillintää sekä kustannusvaikuttavuutta.
- Valtiovarainministeriön tehtäväksi tulee sovittaa yhteen valtioneuvostossa tehtävää hyvinvointialueiden ohjausta. Lähtökohtana on se, että valtioneuvostossa tehtävä hyvinvointialueiden ohjaus on yhteensopivaa valtioneuvoston asettamien julkisen talouden finanssipoliittisten tavoitteiden kanssa.
- Käytännössä hyvinvointialueiden ohjauksessa ja hyvinvointialueita koskevan lainsäädännön valmistelussa alueiden toimintaa ja taloutta arvioidaan aiempaa kattavammin kokonaisuutena.
- Päällekkäiset lakisääteiset ohjausvälineet kuten neuvottelukunnat ja valtakunnalliset tavoitteet yhdistetään. Tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja tehokkaampi ohjausrakenne.

# Alueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET



# Varhan huomiot hallitusohjelmasta: sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen

- HO toteaa, että sote-palveluita on uudistettava, palvelujärjestelmän vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta parannettava. Palveluiden painopistettä on kyettävä siirtämään raskaammista palveluista kohti peruspalveluita ja tehtävä konkreettisia toimia ihmisten terveyden, hyvinvoinnin sekä työ- ja toimintakyvyn turvaamiseksi taloudellisesti kestäväällä tavalla
  - Nämä tavoitteet vastaavat hyvin Varhan palvelustrategiaa. Muutoksen läpivienti edellyttää merkittävää työpanosta hyvinvointialueiden johdossa ja kehittämistoiminnoissa ja kestää kauemmin kuin kolme vuotta
  - Sote-palvelujen uudistaminen ei yksin riitä, vaan kansanterveyttä on parannettava koko julkishallinnon toimenpitein. Se mitä syödään, miten liikutaan ja miten päihteitä käytetään vaikuttaa kansalaisten terveyteen enemmän kuin koko terveystalouden uudistaminen
- HO toteaa, että tuetaan vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden tutkimusta, joka kohdentuu palvelujärjestelmään, sosiaali- ja terveydenhuoltoon sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.
  - Tutkimustoiminta ja sote-tiedon toisiokäytön sujuvuus ovat edellytyksiä tietopohjaiselle, vaikuttavalle ja kestäväälle palvelujen uudistamiselle.
  - Tuotteistamisen, yksikkökustannuslaskennan ja tiedon tuotannon vaateet hyvinvointialueille ovat merkittäviä ja niiden toteutus on haasteellista sekä henkilöstö- ja rahallisia resursseja vaativaa. Tietojärjestelmien uudistaminen haittaa ylimenoiheessa yhdenmukaisen ja luotettavan tiedon saamista esim. koko vuoden toiminnasta tai yhdestä palvelukokonaisuudesta

# Varhan huomiot hallitusohjelmasta: Henkilöstön saatavuuden parantaminen

- Sote-henkilöstövajeen ratkaisussa HO:n vaikuttavimmat toimet linkittyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimivuuden parantamiseen siten, että palvelut porrastetaan ja palveluihin liittyvään henkilöstötarpeeseen vastataan tarkoituksenmukaisella tavalla
  - Vajeen ratkaisu tällä tavalla ei ole nopea, koska kehittäminen vaatii aikaa ja resursseja.
  - Työhyvinvoinnin ja palkkauksen parantaminen olisivat keskeisiä veto- ja pitovoimatekijöitä sote-alalla – tämä koskee niin työssä olevia kuin alalle koulutettuja muissa tehtävissä tai työelämän ulkopuolella. Nopea vetovoiman kasvattaminen koko alalla edellyttäisi välittömiä ja näkyviä toimia. Varhan tilanne kuitenkin kohtuullisen hyvä, vaihtuvuus v 2023 on ollut 3.8% ja sairauspoissaolot 4.2%.
- Hallitus pyrkii erilaisilla toimilla vähentämään tarpeetonta byrokratiaa henkilöstön kuormituksen vähentämiseksi ja työajan käytön kohdentamiseksi asiakastyöhön.
  - Byrokraattisia vaatimuksia tuottavat monet kansalliset organisaatiot. Asia ei ratkea yksin lakimuutoksilla vaan lain tulkintojen ja käytäntöjen muutoksilla. Esimerkkeinä mainittakoon sosiaalihuollon asiakasturvallisuutta vaarantava Valviran tulkinta siitä, kuinka pitkään opiskelija voi toimia sijaisena sosiaalihuollossa sekä Fimean vaatimukset pitkäkestoisen lääkityksen käytön perustelemisesta lääkärinlausunnoilla 3 kuukauden välein

# Varhan huomiot hallitusohjelmasta:

## Riittävä ja oikein kohdistettu rahoitus

- HO:n mukaan sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden kestävä ja kannustava rahoitus varmistetaan ja hyvinvointialueiden onnistumista tehtävässään tuetaan uudistamalla valtion ohjausta.
  - Tällä hetkellä palvelujen rahoituksen varmistaminen ei näy olevan toteutumassa. Rahoitusmallin kehitystyö on suotavaa. Palvelurakenteen kehittäminen tarvitsee myös mahdollisuuksia investointeihin
- Hallitus haluaa kasvattaa Kela-korvauksia perusterveydenhuollon vastaanottoiminnassa tavoitteena purkaa akuutteja hoitonoja aiheuttamatta häiriötä hyvinvointialueiden omalle toiminnalle. Lisäksi hallitus varaa rahoitusta uuteen Kela-korvausmalliin yhteensä 335 miljoonaa euroa
  - 30 € Kela-korvaus yleislääkärin nykyisestä 80-100 € vastaanottopalkkiosta jättää potilaalle maksettavaa vähintään 50 € käynniltä. Kela-korvaus ei siis mahdollista kovin vähävaraisten käyntiä yksityislääkärillä, toisaalta varakas ei tarvitse tuota 30 € summaa.
  - Kela-korvauksen noston riskinä on lääkärin- ja toimistopalkkiotasojen nousu, jolloin valtionrahoituksen hyöty pienenee. Näiden budjettivarojen osoittaminen hyvinvointialueiden käyttöön ostopalveluihin tai palveluseteleihin olisi voinut auttaa kohdentamaan rahoituksen kansalaisille tarkoituksenmukaisemmin, silti mahdollistaen yksityissektorin vastaanottoresurssien hyödyntämisen
- Kehitetään rahoitusmalleja;
  - Alijäämän kattaminen seuraavien kolmen vuoden aikana (rahoituksen tasapaino aika) ja yksikkökustannusten edellyttäminen aiheuttaa hyvinvointialueiden tietotuotannolle merkittäviä vaateita. Nykyinen tarvepohjainen rahoitusmalli ei huomioi täysimääräisesti sosiaalihuollon tarpeita, koska kansallinen tietopohja asiasta puuttuu, ja käytetyinkin tietopohjan osalta on tunnistettu puutteita. Käytössä oleva indeksi ei huomioi oikein sote alan kustannusten kasvua.

# Varhan huomiot hallitusohjelmasta:

- HO:n mukaan hankintayksiköiden mahdollisuuksia kiertää hankintalakia sidosyksiköiden avulla. Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 % ).
  - Sidosyksikköjärjestelyjä on perusteltua arvioida uudelleen. On kuitenkin huomioitava, että yhtiömuotoinen toiminta ei ole tapa kiertää julkisia hankintoja. Se voi olla tapa tuottaa oma palvelutuotanto ketterämmin yhtiömuotoisena. Lisäksi Inhouse-yhtiöt (erityisesti ICT-yhtiöt) kilpailuttavat hankinnat julkisen hankintalain mukaan hyvinvointialueiden toimeksiannosta.
  - Lainsäädäntöön tehtävien muutosten toimeenpanolle on annettava riittävä siirtymäaika. Hyvinvointialueilla on mm. kriittisiä sidosyksiköitä hankittavia ja yhdessä kehitettyjä ict-järjestelmiä, joiden korvaaminen ei onnistu lyhyellä aikavälillä markkinoilta.



# 4. Alueen tilanne – palveluiden toteutuminen ja talouden tila

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# 4.1 Hyvinvointialueen tilannekuvaraportti ja asiantuntija-arviot

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Alueen yleiskatsaus

- **Lähtötilanne ja muutostyön jatkuminen vuodenvaihteen jälkeen** (*muutostyötä siirtyi vuodelle 2023 keskimääräistä enemmän*)
- **Toiminnan ja talouden kehittäminen** (*päätöksentekokyky ja –järjestelmän muutokset ja toimivuus*)
- **Kaksikielisten palveluiden edistäminen** (*yhteistyösopimus ja alueiden välinen yhteistyö*)
- **Kevään 2023 neuvotteluiden keskeiset seurattavat asiat**
  - Toiminnan ja talouden uudistusohjelma
  - Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
  - Hoito- ja palveluvelka
  - Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys

# THL:n arviointiraportin keskeiset huomiot



- **Miten palvelujen saatavuutta edistetään ja alueellisia eroja kavennetaan?** *(Hoitoon pääsyssä viivettä ja palveluissa alueellisia eroja)*
  - **Miten lisääntyneeseen lastensuojelutarpeeseen alueella vastataan?** *(Lastensuojeluilmoitukset ja lastensuojelun avohuollossa olevien nuorten määrä noussut, 3 kk:n kuluessa valmistuneiden lastensuojelun palvelutarpeen arviointien määrät ovat alueella laskeneet, )*
  - **Miten ikääntyneiden palvelutarpeeseen saadaan vastattua?** *(lisättyä yhteisöllistä asumista, vahvistamalla kotihoitoa/kotiin vietäviä palveluja)*
  - **Miten vammaisten palveluja yhdenmukaistetaan ja kehitetään?**
- **Miten henkilöstön saatavuutta ja jaksamista voidaan parantaa?** *(Henkilöstön saatavuus haasteena lähes kaikissa palveluissa, kuormittaa henkilökuntaa ja heijastuu palveluihin)*
- **Omantuotannon ja ostopalveluiden suhde, miten voidaan tasapainottaa?** *(ml. Vuokratyövoiman käyttö)*

# AVI arviointiraportin keskeiset huomiot

**Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen:** Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tuottamisessa on onnistuttu kohtalaisesti. Erityisesti turvallisuusviestintää on tehty monipuolisesti eri kanavia hyödyntäen. Valvontasuunnitelman mukaisten määräaikaisten palotarkastusten toteuttamisessa on ollut kohtalaisia haasteita. Suunnitelluista yleisistä palotarkastuksista on suoritettu kirjausten perusteella 68 %.

**Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen:** Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat kokonaisuutena arvostellen pysyneet ennallaan varsin hyvällä tasolla. Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa osassa Turku ja sen lähialueilla on huomattavia puutteita. Valmistelussa olevassa palvelutasopäätöksessä vuosille 2024–2025 on esitetty kehittämistoimenpiteitä, joilla toimintavalmius aiotaan saattaa hyväksyttävälle tasolle. Riskinarvion edellyttämää ympäristövahinkojen pelastustoiminnan torjuntatasoa ei kaikilta osin saavuteta.

**Väestönsuojelun palvelutason toteutuminen:** Väestönsuojeluun ja varautumiseen liittyvät suunnitelmat ja palvelut ovat osittain hyvällä tasolla. Suunnittelutyö on kuitenkin kesken. Suunnitelmat on osittain yhteensovitettu muiden toimijoiden kanssa, mutta yhteistyön harjoittelua ei ole juurikaan tehty.

# Taloudellinen tilanne Varsinais-Suomi



Nimi	8/2023 TOT2023, M€	TAS2023, M€	TPE2023, M€	TOT/TAS%	TPE vs TAS muutos%
▲ Toimintatulot	206,3 milj.	360,0 milj.	356,2 milj.	57 %	-1 %
Toimintamenot	1557,0 milj.	2336,2 milj.	2 402,3 milj.	67 %	3 %
TOIMINTAKATE	-1350,7 milj.	-1976,1 milj.	-2 046,0 milj.	68 %	-4 %
Valtion rahoitus	1316,0 milj.	1931,7 milj.	1 974,0 milj.	68 %	2 %
Rahoitustulot ja -menot	1,2 milj.	-5,9 milj.	0,5 milj.	-20 %	108 %
VUOSIKATE	-33,5 milj.	-50,4 milj.	-71,5 milj.	66 %	-42 %
Poistot ja arvonalentumiset	34,4 milj.	48,2 milj.	51,9 milj.	71 %	8 %
Satunnaiset erät	0,8 milj.	0,0 milj.	0,8 milj.	Ääretön	Ääretön
Tilinpäätössiirrot + (-)	0,0 milj.	0,0 milj.	0,0 milj.	NaN	NaN
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-67,0 milj.	-98,6 milj.	-122,6 milj.	68 %	-24 %
Lainakanta	286,4 milj.	358,1 milj.	444,8 milj.	80 %	24 %

- Toimintamenojen arvioidaan ylittyvän 7 prosentilla talousarvioon nähden
- Alijäämäennuste 122 me, joka on 24 me talousarviota enemmän
- Alueelle myönnetty lainanottovaltuutta vuodelle 2024 yhteensä 179 me

# ICT



## ICT:

- Hyvinvointialueen valmistelu edennyt hitaasti, mikä vaikuttanut myös tietojärjestelmähankkeiden viivästymiseen
  - Asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen kriittistä ja edellytys laajemmille asiakasohjauksen muutoksille.
  - Asiakas- ja potilastietojärjestelmäkokonaisuuden rakentaminen on valmistelussa, mutta isoihin muutoksiin ei ole vielä päästy kilpailutusten vaatiessa aikaa.
- Asiointia digitaalisesti sote-ammattilaisten kanssa on Varhassa kansallista keskiarvoa (21 %) hieman vähemmän (18 %) vuonna 2022
- Varhan palvelustrategiassa ja muutosohjelmassa näkyy digitaalisten palveluiden/työkalujen kehittäminen ja käytön laajentaminen

## 4.2 Alueen muutos- ja uudistusohjelma

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET



# Alueen tilannekuva ja toiminnan uudistaminen

## Palvelujen saavutettavuus ja palveluverkko

- Palveluverkkosuunnitelma on parhaillaan valmistelussa
- Varhalla on paljon toimitiloja, noin 1,2 milj. m<sup>2</sup>, mikä on merkittävästi enemmän kuin esim. saman kokoisella Pirhalla
- Palveluverkko on saavutettava, mm. terveyskeskuksia ja –asemia on 53, mutta samalla se on hyvin hajanainen. Saariston lisäksi toimipisteitä on mantereenkin puolella pienissä taajamissa lähellä toisiaan.
- Alueella on paljon pieniä toimintayksiköitä, joihin on vaikea saada henkilökuntaa. Palveluverkkoa rasittaa myös korjausvelka, joka pahimmillaan on johtanut tai johtamassa toimipisteen sulkuun.
- Palveluverkon kehittäminen käynnistyy palveluverkkoselvityksen pohjalta laadittavalla palveluverkkosuunnitelmalla, joka valmistuu alkuvuodesta 2024
- Digipalveluiden hyödyntäminen on merkittävä osa palveluverkon uudistamista
- Lisäksi on tarkoitus kehittää liikkuvia perustason sosiaali- ja terveystaloukspalveluja



# Alueen tilannekuva ja toiminnan uudistaminen

## Henkilöstön riittävyys

- Perusterveydenhuollon lääkärinviroista on tällä hetkellä täyttämättä noin 9 % (kevällä 14 %). Sote-keskuspalveluita ylläpidetään myös ostopalvelulääkärien avulla. Lääkärivakansseja on saatu lisää, mutta vain osa täytettyä ja osa jätetään täyttämättä rahoitusvajeen takia
- Pula lähihoitajista ja sairaanhoitajista vaikuttaa negatiivisesti sairaalan vuodeosastopalvelujen, ikääntyneiden kotihoidon palvelujen ja asumispalvelujen saatavuuteen. Hoito- ja hoivapaikkoja on henkilöstövajeen vuoksi suljettu, ja hoitajavaje on hieman pahentunut kesän jälkeen.
- Erikoislääkäripulaa on erityisesti psykiatriassa (n. 40 % viroista on vailla vakituista hoitajaa), mutta lääkäreiden halu osa-aikaisuuteen haittaa myös silmätautien ja radiologian palveluja
- Lastensuojelussa yli puolet sosiaalityöntekijän viroista on täyttämättä kelpoisuusehdot täyttävällä henkilöllä siitä huolimatta, että kesäkuussa hyväksyttiin lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden palkkaa ja työsuhte-etuja koskeva toimenpideohjelma. Myös lapsiperhesosiaalityössä henkilöstövaje on yhtä vakava. Ostopalvelutyöntekijöitä on 19
- Sosiaalityöntekijöiden avoimiin virkoihin vammaispalveluissa ja työikäisten palveluissa ei ole saatu hakijoita.
- Lastensuojelulaitoksissa on pulaa sosiaaliohjaajista eikä avoimiin tehtäviin ole hakijoita.
- Psykologeja puuttuu perhekeskuspalveluista 15 kpl (17 %)
- Pelastusalan työvoimatarjonnan ennustetaan heikkenevän tulevina vuosina (Keva). Kilpailu työvoimasta näkyy, jo nyt pelastajien palkkojen nousuna sekä muiden työehtojen parantumisena.



# Alueen tilannekuva ja toiminnan uudistaminen



## Palvelutasopäätökset, valmius ja varautuminen

- Aluehallitus on hyväksynyt pelastustoimen palvelutasopäätöksen. Palvelutasopäätös astuu voimaan 1.1.2024. Palvelutasopäätös edellyttää palvelutason nostoa asiakasrajapinnassa pelastus-, valvonta- ja väestönsuojelutoiminnoissa.
- Varhan varautuminen perustuu Kansallisen- ja Alueellisen riskinarvion määrittämiin uhkaskenaarioihin, jotka ovat päivitetty 2023.
- Valmiussuunnittelua tuotetaan Valtioneuvoston säädösten ohjaamana kansallisten yhtenäisten periaatteiden mukaan.
- Varautumista kehitetään YTA-tasoisesti ja tunnistetaan yliopistollisen hyvinvointialueen koordinoiva ja ohjaava rooli oman YTA:nsa alueella.
- Hyvinvointialue tukee varautumistyössä yhteistyötahoja kokonaisturvallisuuden mallin mukaan.
- Varhalle on nimetty valmiutta ja varautumista yhteensovittava ryhmä, joka on aloittanut toimintansa.

# Alueen tilannekuva ja toiminnan uudistaminen

## Hallinto- ja tukipalvelut



- Varhan organisaatiossa ja muutosohjelmassa keskeisessä roolissa on matriisijohtamisen tehostaminen, jotta suuren organisaation skaalaetu saadaan hyödynnettyä
  - Kilpailutusten haltuunotto, jolloin saadaan ns. ohiotot pois, hinnoittelu edullisemmaksi sekä tehostettua varastonhallintaa
  - Oma versus ostopalveluanalyysi
  - Tehtäväkuvien ja roolien uudelleenarviointi suhteessa organisaation tarpeeseen. Toimintamallien yhdenmukaistaminen
  - Palvelutasojen uudelleenarviointi suhteessa resursseihin
- Digitalisaation edistäminen ja teknologian hyödyntäminen
  - APTJ-kilpailutus ja käyttöönotto
  - Tahe-kilpailutus ja käyttöönotto
  - Asiakkaiden etäasioinnin mahdollistaminen
  - KAIKKI edellä mainitut tulevat työllistämään Varhaa 2024-2026, mutta käyttöönoton jälkeen tehostavat toimintoja

# Alueen tilannekuva ja toiminnan uudistaminen

## Digipalvelut



### Arvio digipalvelujen peitto- ja käyttöasteesta

- Avoterveydenhuollon etäasioinnin (puhelukäyttö ja digi) osuus on 25 % kaikesta avoterveydenhuollon vastaanottoinnista v. 2023.
- Tavoite vuoden 2024 loppuun on kasvattaa osuus 30 %:iin ja vuoden 2025 loppuun 40 %:iin.
- Digipalvelut ovat tällä hetkellä vanhojen kuntakohtaisten palveluiden varassa ja yhtenäinen digiasiointialusta on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2024.

### Mikä osa palveluista ja asiakkaista on digikanavissa?

- Hoidontarpeen arviointi (Omaolo), käyttö on toistaiseksi vähäistä.
- tällä hetkellä pääosin , jatkossa etävastaanottomahdollisuus kaikessa toiminnassaAjanvaraukset kuntakohtaisissa järjestelmissä.
- Erikoissairaanhoidon digitaaliset ratkaisut: Terveyskylän digihoitopolut, etämonitorointi, eätvastaanottoratkaisu kahdella klinikalla pilottikäytössä.

### Etäpalvelujen laajentaminen

- Sote-keskusten digitaalisina etäpalveluina edistetään Omaolo-oirearviointia, sähköistä hoidon tarpeen arviointia ja ajanvarausta, sähköisten lomakkeiden käyttöä sekä videovastaanottoja. Keskitetty etäpalveluyksikkö vastaa nyt kaikista Turun terveysasemien Omaolo-oirearvioinneista. Lisäksi ollaan käynnistämässä Unikoulu-etäryhmät koko Varhan alueella.
- Digimielenterveysklinikkan pilottitoiminta on käynnistynyt tarjoten sähköisen yhteydenottolomakkeen ja ensikontaktina joko puhelinyhteyden tai videovastaanoton. Lisäksi edistetään Terapianavigaattorin ja Mielenterveyskylän palvelujen käyttöä sekä nettiterapioita.
- Ikääntyneiden kotihoidon etäpalveluja tuotetaan Digihoiu-ratkaisulla, joka sisältää Kotihoidon kotikäyntien tuottaminen etänä video ja ääniyhteydellä sekä asiakkaan toiminnasta kertovat kotiin asennettavat sensorit. Palvelu laajenee suunnitelmallisesti syksystä 2023 alkaen tavoitellen 10 % kattavuutta kotihoidon asiakaskunnassa vuoteen 2025 mennessä.

# Alueen tilannekuva ja toiminnan uudistaminen

## Hoitoonpääsy

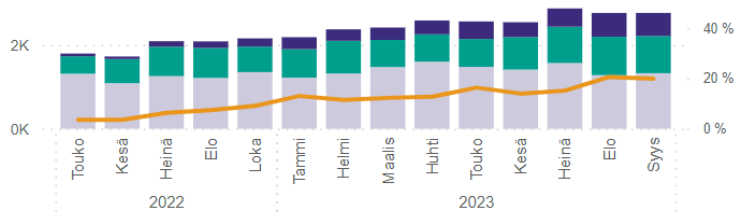
- Erikoissairaanhoidon osalta hoitoonpääsy on edelleen vaikeutunut kevääseen verrattuna ja jonojen kasvu painottuu erityisesti kirurgian ja silmätautien erikoisaloille. Eniten kasvua yli 6 kk jonottaneissa oli ortopedialla.
- PTH hoitoonpääsy näyttäisi hieman parantuneen, mutta tietopohjan osalta päättely perustuu edelleen vaihtelevaan ja osin puutteelliseen tietopohjaan, tieto laskettavissa kuntakohtaisesti 6-88 % kaikista kiireettömistä käynneistä, kuntakohtaisesta järjestelmästä riippuen
- Suun terveydenhuollon hoitoonpääsy näyttää heikentyneen, tieto laskettavissa 5-93 % kaikista kiireettömistä käynneistä, kuntakohtaisesta järjestelmästä riippuen
- Sosiaalipalveluissa palvelutarpeen määrittelyä on onnistuttu toteuttamaan 3 kuukauden sisällä aikaisempaa paremmin. Tästä huolimatta 20 prosentilla lastensuojelun asiakkaita palvelutarpeen määrittely toteutettiin vasta neljännen kuukauden aikana.
- Pelastuspalveluiden toimintavalmiusajat ovat parantuneet viime vuoden lopun ajankohtaan verrattuna



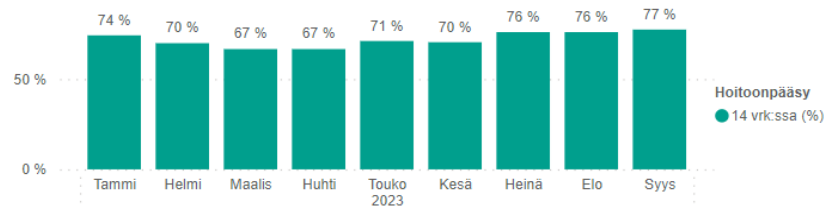
# Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon hoitoonpääsy

## Avosairaanhoido (lääkärit ja hoitajat)

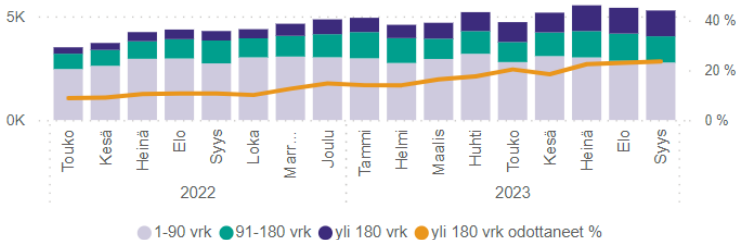
### Silmätaudit



### Hoitoon pääsy aikojen toteutuminen (käynneistä joista mahdollista laskea odotusaika)

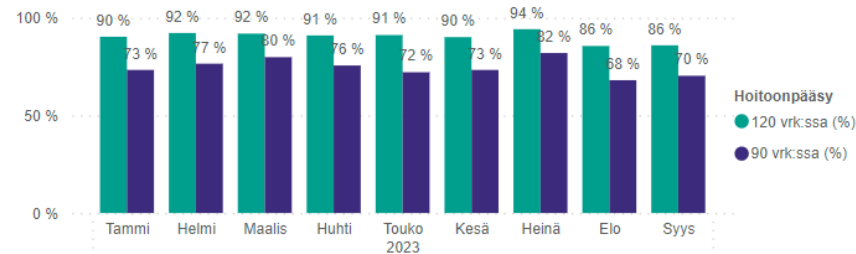


### Kirurgia



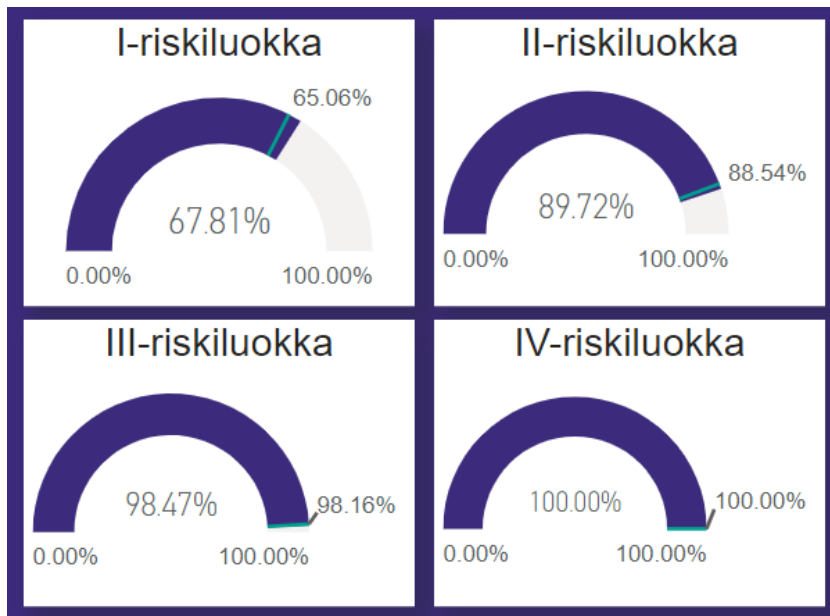
## Suun terveydenhuolto (hammaslääkärit ja suuhygienistit)

### Hoitoon pääsy aikojen toteutuminen (käynneistä joista mahdollista laskea odotusaika)



# Pelastuspalveluiden toimintavalmiusajat syyskuu 2023

Yksikön toimintavalmiusajan täyttymis-% (turkoosilla 2022 koko vuoden tiedot)





# AVI arviointiraportin keskeiset huomiot

**Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen:** Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tuottamisessa on onnistuttu kohtalaisesti. Erityisesti turvallisuusviestintää on tehty monipuolisesti eri kanavia hyödyntäen. Valvontasuunnitelman mukaisten määräaikaisten palotarkastusten toteuttamisessa on ollut kohtalaisia haasteita. Suunnitelluista yleisistä palotarkastuksista on suoritettu kirjausten perusteella 68 %.

**Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen:** Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat kokonaisuutena arvostellen pysyneet ennallaan varsin hyvällä tasolla. Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa osassa Turku ja sen lähialueilla on huomattavia puutteita. Valmistelussa olevassa palvelutasopäätöksessä vuosille 2024–2025 on esitetty kehittämistoimenpiteitä, joilla toimintavalmius aiotaan saattaa hyväksyttävälle tasolle. Riskinarvion edellyttämää ympäristövahinkojen pelastustoiminnan torjuntatasoa ei kaikilta osin saavuteta.

**Väestönsuojelun palvelutason toteutuminen:** Väestönsuojeluun ja varautumiseen liittyvät suunnitelmat ja palvelut ovat osittain hyvällä tasolla. Suunnittelutyö on kuitenkin kesken. Suunnitelmat on osittain yhteensovitettu muiden toimijoiden kanssa, mutta yhteistyön harjoittelua ei ole juurikaan tehty.

# Muutosohjelma kokonaisuutena – tavoitteena uudistaminen



## Strategian toimeenpano *Muutosohjelma*

Tarkoitus

Turvaamme, parannamme, pelastamme –  
hyvinvointia yhdessä, joka päivä

Tavoite

Olemme ystävällisin ja vaikuttavin, ammattilaisten arvostama  
kaksikielinen, yliopistollinen hyvinvointialue

### Palvelustrategia

Kärkiohjelmat  
5 kpl

Asiakaslähtöiset vaikuttavat  
palvelut muotoutuvat

Digipalvelut ja  
tukiprosessit yhtenäistyvät  
ja tehostuvat

Ammattilaisten  
arvostama: Hieno  
työpaikka ja ala

Yliopistollinen – tutkimus ja koulutusverkosto

Kaksikielisyys – monikielisyys

Strategiset  
hankkeet  
v. 2023

Strategiset hankkeet 1-8,  
14-16  
TulSote, TulKoti, RRF

Strategiset  
hankkeet  
10-13

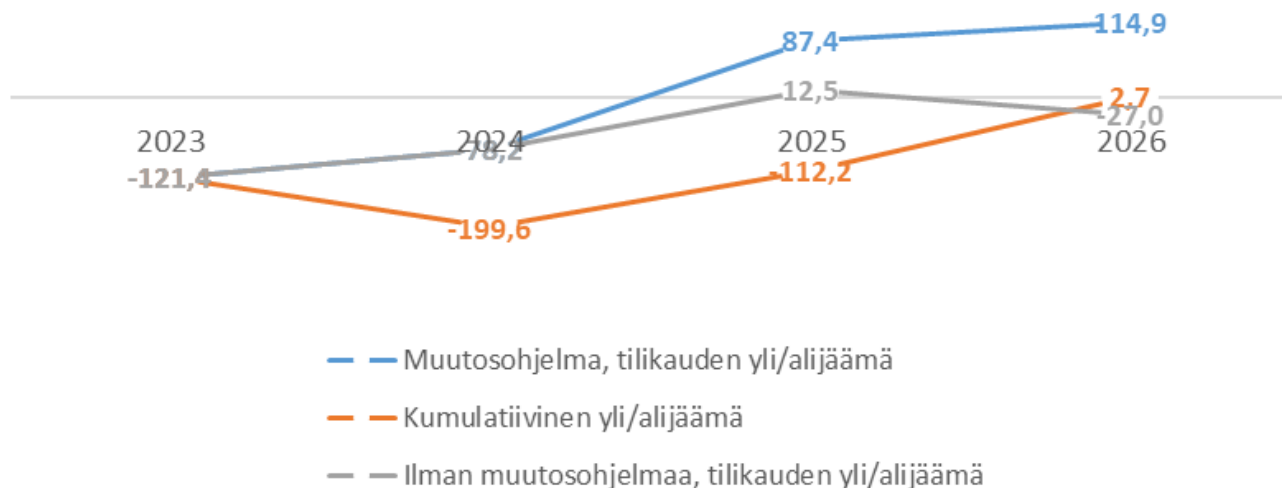
Strateginen  
hanke 9

Tuottavuus-  
toimenpiteet

# Muutosohjelma käynnistyy valittomasti ja toimenpiteiden vaikuttavuutta pyritään nopeuttamaan jo 2024



## TALouden TASAPAINOTTAMINEN VUOSINA 2024 - 2026





Talouden tasapainotus 2024-2026	€ potentiaali	2024	2025	2026
JOKA Vuosi lisää , ei ole kumulatiivinen				
<b>rakenteelliset muutokset : vaikuttavat palvelut</b>				
<b>Ikääntyneiden palvelut</b>				
Ikääntyneiden palveluketju, yhteisöllinen asuminen toimintakyvyn lisääminen	69.8 M€	7 600 000	11 000 000	16 900 000
<b>Sote palvelut</b>				
Lanupe palvelut : laitoshoido/asuminen vähentäminen	26.4 M€	2 400 000	2 400 000	2 400 000
Päihdepalvelujen tuottavuusohjelma	8.1 M€	1 000 000	1 000 000	1 000 000
Vammaispalvelut: omassa kodissa asumisen tukeminen	6.2 M€	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<b>TYKS sairaalapaalavelut</b>				
Vuodeosastojen pienennys suhteessa palvelutarpeen kasv	0.327 k€-2.5 M€	327 000		
Leikkaustoiminnan tuottavuus : projekti S yhteisyritys	10 M€		2 500 000	2 500 000
Sairaala kokonaistuottavuus	35 M€ ?			
Päivystysverkko, kuvantamis- ja apteekkiverkko	1.7 M€	1 700 000		
<b>Pelastuspalvelut</b>				
Palvelurakenne ja toiminnan tehostaminen	1 M€	900 000	150 000	100 000
<b>Palveluverkko</b>				
Kiinteistöjen vähentäminen 2.3sta 1.5 m2/asukas=34%	67 M€	3 000 000	3 000 000	61 000 000



<b>Te Integraatio ja digitalisaatio</b>					
	digitaalisuus/ Sote keskus tuottavuus / Varha sotekeskusm	18 M€	1 000 000	2 000 000	15 000 000
<b>Yleiset</b>					
	Lamminniemi kiinteistön ostohinnan palautus	4M€	4 000 000		
	Vuokratyövähennys/hintakatot tms. mahdollisissa alueissa	10 M€	9 500 000		
	Asiakasmaksujen korotus	2 M€			2 000 000
	Järjestöavustukset pienennys	1M€		500 000	500 000
	Tutkimus raha pienennys	100 K€		100 000	
	Ei lakisääteiset palvelut lopetus	1.5 M€	550 000	950 000	
	Henkilöstön sijoittuminen toiminnan kannalta tarkoitukseen	20 M€	8 000 000	10 000 000	2 000 000
	Luottamushenkilön työn tuottavuus	0.5 M€	500 000		
	Asumispalveluiden vuokrien korotus	0.6 M€		300 000	300 000
<b>Tuottavuus</b>					
	Pienet henkilöstö tuottavuusparannukset tulosalueilla 1%	10-20 M€ / vu	13 000 000	22 000 000	21 000 000
	Vammaispalvelulain alaiset kuljetukset yhtenäistäminen	3 M€	1 000 000	1 000 000	1 000 000
<b>Hankinta</b>					
	Palveluhankinnat	12,2 M€	2 620 000	4 080 000	5 540 000
	Tavarahankinnat	12 M€	2 000 000	4 000 000	6 000 000
	Konsernin tukipalvelut	2,9M€	1 940 000	750 000	180 000
	Omat yhtiöt 2MIT ja Kaarea	5M€	1 000 000	4 000 000	
			64 037 000	72 730 000	138 420 000

Jokaisen rivin takana on toiminnalliset tavoitteet ja tarvittavat kehityshankkeet. Haastavimmat kokonaisuudet ovat Digitaalisuus ja palveluverkko liittyen sekä päätöksentekoon että käyttöön ja toimintamallien muutokseen

rakenteelliset muutokset : vaikuttavat palvelut		
<b>Ikääntyneiden palvelut</b>		
Ikääntyneiden palveluketju, yhteisöllinen asuminen toimintakyvyn lisääminen	69.8 M€	HUOM! Palvelutarve nousee merkittävästi lähempänä v. 2030 (80v-+) Huomioitu suunnitellut muutokset ja lisäksi vähennetty 30 paikkaa/vuosi (v. 2024-2030) --> n. 640 paikkaa vuorokauspeittoaste 2030: 5% , yhteisöllinen asumisen lisääminen 2000 paikkaa 2030 mennessä
<b>Sote palvelut</b>		
Lanupe palvelut : laitoshoido/asuminen vähentäminen	26.4 M€	16 asiakasta huostanotossa vähemmän /vuosi
Päihdepalvelujen tuottavuusohjelma	8.1 M€	Päihdelaitoskuukausien väheneminen 15 %. Asumispalveluiden mittari työn alla, ostojen vähenemistä voi tulla
Vammaispalvelut: omassa kodissa asumisen tukeminen	6.2 M€	Laitospaikkojen vähentäminen 67 -> 40 paikkaan (huom! edellyttää uusia asumisyksiköitä vähintään 3)
<b>TYKS sairaalapalvelut</b>		
Vuodeosastojen pienennys suhteessa palvelutarpeen kasvuun	6.8 M€	10-13% vrt muut, 104 paikan vähennys
Leikkaustoiminnan tuottavuus : projekti S yhteisyritys	10 M€	vhv asiakasmäärän kasvu siirto Turku, kiinteiden kulujen osuus
Sairaala kokonaistuottavuus	35 M€ ?	DRG / kustannus , leikkaukset / sali: tarkentuu vuosille 2025-2026
Päivystysverkko, kuvantamis- ja apteekiverkko	1.7 M€	eri pisteiden yhdistäminen (lista olemassa)
<b>Pelastuspalvelut</b>		
Palvelurakenne ja toiminnan tehostaminen	1 M€	ylityöt- 30%, ensihoidon valmiustuntihinta, vpk rakenne kpl, hallintohenkilökunnan määrä
<b>Palveluverkko</b>		
Kiinteistöjen vähentäminen 2.3sta 1.5 m2/asukas=34%	67 M€	380 800 m2 vähennys
<b>Te Integraatio ja digitalisaatio</b>		
digitaalisuus/ Sote keskus tuottavuus / Varha sotekeskus	18 M€	100 000 esh käyntiä vähennys, 50 % etä peittoaste 2026- tarkentuu

Yleiset		
Lamminniemi kiinteistön ostohinnan palautus	4M€	prosessi menossa
Vuokratyövähennys/hintakatot tms. mahdollisissa alueissa	10 M€	kts tulosalueet
Asiakasmaksujen korotus	2 M€	kansallinen / menossa
Järjestöavustukset pienennys	1M€	siirto ostopalvelutuotantoon ja vähennys
Tutkimus raha pienennys	100 K€	tutkimusinfra
Ei lakisääteiset palvelut lopetus	1.5 M€	ikäntyneiden palvelujen avointoiminta lakkautus
Henkilöstön sijoittuminen toiminnan kannalta tarkoitukse	20 M€	YT 11/2023 ja 03/2024
Luottamushenkilön työn tuottavuus	0.5 M€	valtuuskokous vähennys 5 kpl+
Asumispalveluiden vuokrien korotus	0.6 M€	indeksikorotus
Tuottavuus		
Pienet henkilöstö tuottavuusparannukset tulosalueilla 1%	10-20 M€ / vu	kts tulosalueet
Vammaispalvelulain alaiset kuljetukset yhtenäistäminen	3 M€	kunnat eivät ole käyttäneet sosiaalihuollon mukaisia kuljetuksia
Hankinta		
Palveluhankinnat	12,2 M€	Vuodet 24-26 kilpailutuskalenterin mukaan
Tavarahankinnat	12 M€	Vuodet 24-26 kilpailutuskalenterin mukaan
Konsernin tukipalvelut	2,9M€	konsernin tukipalvelut
Omat yhtiöt 2MIT ja Kaarea	5M€	it hinnat säilyvät 2024, siivous ja ateriapalvelukilpailutus

# Alueen muutos- ja uudistusohjelma

## Investoinnit 2025-2028

Investointisuunnitelma (1000 e), erittely	Lainanottovaltuutta 2025 sitovat yhteensä	Lainanottovaltuutta 2024 sitovat yhteensä	Lainanottovaltuutta 2023 sitovat yhteensä
<b>Pysyvät vastaavat</b>			
Rakennukset			
Konsernipalvelut	8 650	10 400	276 850
Laitte- ja kalustohankinnat			
Ikäntyneiden palvelut	2 075	2 875	675
Sotepalvelut	7 220	2 188	804
Pela	5 925	4 635	4 935
Tyks sairaalapalvelut	23 427	25 598	21 002
Konsernipalvelut	3 050	2 649	1 411
Yhteensä	41 698	37 944	28 827
<b>Pysyvät vastaavat yhteensä</b>	<b>50 347</b>	<b>48 344</b>	<b>305 677</b>
<b>Investointeja vastaavat sopimukset</b>			
Rakennukset			
Konsernipalvelut (muut)	134 844	111 780	54 106
Pela	7 100	11 600	0
Yhteensä	141 944	123 380	54 106
Laitte- ja kalustohankinnat			
Ikäntyneiden palvelut	560	800	547
Sotepalvelut	2 520	2 440	1 818
Pela	600	600	1 050
Tyks sairaalapalvelut	3 891	6 244	85
Konsernipalvelut	700	527	0
Yhteensä	8 871	10 611	3 500
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	1 000	0	63 715
<b>Investointeja vastaavat sopimukset yhteensä</b>	<b>151 815</b>	<b>133 991</b>	<b>121 321</b>
<b>Omaisuuksien luovutukset</b>	<b>0</b>	<b>3 000</b>	<b>0</b>
<b>INVESTOINNIT YHTEENSÄ</b>	<b>202 162</b>	<b>179 335</b>	<b>426 998</b>
<b>Vuokravastuiden muutos</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>14 913</b>
<b>Investointituet</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>9 560</b>

- Siirtyneisiin toimitiloihin liittyy mittava korjausvelka. Tavoitteena palveluverkon harkittu uudistaminen ja tilatehokkuuden parantaminen.
- Suurimmat uudistustarpeet suunnitelmassa 2025-2028:
  - Ikäntyneiden asumispalvelut
  - Sote –keskuspalvelut
  - Paloasemat
- Lisäksi laite- ja kalustokannan ylläpitoa ja uudistamista sekä työmenetelmiä kehittäviä investointeja.



## 4.3 Alueen oma nosto (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen erityiskysymykset)

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Varsinais-Suomen hyvinvointialueen nostot kansalliseen keskusteluun



- Valtion talousohjauksen lyhytjänteisyys ja taloussuunnittelun vaikeudet hyvinvointialueella
- Lainsäädännön ja valtion viranomaisten asettamien hallinnollisten velvoitteiden suhde käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin. Virkavastuut ja talouden tasapainottamistoimenpiteet
- Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalvelujen työvoimapula, koulutus ja eri tehtävien edellyttämät pätevyysvaatimukset
- Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on vastuu kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyön koordinoinnista. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa kaksikielisten hyvinvointialueiden kehittämisestä. Varsinais-Suomi on valmis siirtämään koordinaatiovastuun Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. Tehtävien kaksijakoisuus ei ole perusteltua.
- Ympäristövahingontorjunta (öljyntorjunta) rahoituksen tuen selkeyttäminen pikaisesti. Suunnittelua joudutaan tekemään epävarmuudessa.

# 5. Johtopäätökset

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# 5.1 Yhteinen näkemys alueen tilanteesta (neuvottelusta)

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Yhteinen näkemys alueen tilanteesta

- Tämä osio täytetään neuvotteluissa

## 5.2 Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Vaikutukset STM ja SM selvityksiin

- Mahdolliset vaikutukset STM ja SM selvityksiin

## 5.3 Mahdolliset toimenpidesuosituksset

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET



# Toimenpidesuositus ehdotukset Varsinais-Suomi



## **VM:n ja STM:n suositusehdotukset:**

- Alueen on huomattavasti vauhditettava päätöksentekoa toimintansa ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
- Alueen on merkittävästi selkeytettävä palvelurakennetta ja kevennettävä palveluverkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
- Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
- Alueen on otettava vastuu ja nopeutettava YTA-yhteistyötä.

## **SM:n suositusehdotukset:**

- Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
- Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
- Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
- Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

# 5.4 Jatkotoimenpiteistä sopiminen

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

# Jatkotoimista sopiminen

- Seurattavat asiat
- Toimenpidesuosituksia seurataan Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) §24 mukaisesti.

# 6. Tilaisuuden päätös

Tarkennus osion aiheesta



VALTIONEUVOSTO  
STATSRÅDET

## **Varsinais-Suomen hyvinvointialueen yleiskatsaus ja huomiot hallitusohjelmasta**

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen aloitus toteutui lähtökohtiin nähden vähintäänkin kohtuullisesti. Sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät erittäin hajanaisesta rakenteesta hyvinvointialueen vastuulle ilman merkittäviä ongelmia. Vuonna 2023 hyvinvointialueella on keskitytty toiminnan vakiinnuttamiseen ja suunnitelmissa on ollut käynnistää laajempi toiminnan uudistaminen vakiinnuttamisvaiheen jälkeen.

Talousitilanteen ennakoimattoman suuri heikkeneminen on edellyttänyt suunnitelmien uudelleen arviointia. Tarve toiminnan nopeampaan uudistamiseen on tunnistettu. Talouden tasapainotusohjelman laadinta on parhaillaan käynnissä ja se sisällytetään osaksi talousarviovalmistelua. Toiminnan uudistaminen sidotaan Varhan strategiaan ja palvelustrategiaan. Palvelustrategia hyväksyttäneen aluevaltuustossa 15.11.2023. Palveluverkon uudistaminen toteutetaan palvelustrategian valmistumisen jälkeen vaiheittain siten, että päätöksenteko voidaan toteuttaa vuoden 2024 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Pelastuspalvelujen palvelutasosta on tehty päätös aluevaltuustossa 11.10.2023.

Varsinais-Suomen palvelujärjestelmä kykenee yleisesti vastaamaan asukkaiden palvelutarpeisiin. Ongelmia palvelujen saatavuudessa on terveydenhuollon vastaanotto toiminnassa, psykologipalveluissa ja lastensuojelussa. Myös erikoissairaanhoidon saatavuus on heikentynyt. Pääsyy palvelujen saatavuuden ongelmassa on alan henkilöstöpula. Henkilöstön saatavuudessa on vaikeuksia myös pelastuspalveluissa.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kehittämissuunnitelmat ja toimenpiteet ovat linjassa hallitusohjelman kanssa. Palvelurakenteen keventäminen, kustannustehokkuuden ja vaikuttavuuden lisääminen palveluissa on uudistamistyön keskiössä.

Hallitusohjelman kirjaukset vaikuttavuuden ja kustannusvaikuttavuuden tutkimuksen kehittämisestä ovat kannatettavia. On huomioitava, että tavoitteen saavuttaminen edellyttää resurssien kohdentamista hallinnolliseen henkilöstöön sekä tietojärjestelmiin. Hallitusohjelman tavoite ratkaista sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstövaja on oikean suuntainen. Hallitusohjelmassa esitetyt toimenpiteet tämän tavoitteen toteuttamiseksi ovat kuitenkin vain välillisesti asiaan vaikuttavia tai vaikuttavuudeltaan hitaita.

Hallitusohjelman linjaukset hyvinvointialueiden kestävästä ja kannustavasta rahoituksesta eivät näytä nykyisessä hyvinvointialueiden taloustilanteissa toteutuvan. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen kohdentaminen aikaisempaa enemmän yksityisen terveydenhuollon KELA-korvauksiin ei myöskään paranna oleellisesti hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveyspalvelujen toimintaedellytyksiä. Kansanterveydellisesti vaikuttavampi tapa olisi ollut kohdentaa kyseinen rahoitus suoraan hyvinvointialueille.



3.11.2023

VN/22236/2023

## Hyvinvointialueen tilannekuvaraportin sekä asiantuntija-arvioiden keskeiset nostot

Hyvinvointialueella on vaikeuksia turvata henkilökunnan saantia. Rekrytoinnissa suurimmat haasteet ovat vammaispalvelussa, iäkkäiden sosiaalipalvelussa sekä lapsi- ja perhesosiaalityössä. Tilanteen parantamiseksi henkilöstörekrytointiin on panostettu. Henkilöstön veto- ja pitovoimatekijöiden turvaamiseksi on tehty lukuisia toimenpiteitä ja työnantajamielikuvaa on parannettu ja urakehitykseen panostetaan.

Arviointihetkellä alueella on käsitellyssä esitys, jonka mukaan vuoden 2024 talousarvio on sidottu 36 miljoonan euron säästötavoitteen toteuttamiseen ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmat 127 miljoonan euron säästötavoitteeseen. Toimenpiteinä on esitetty ostopalvelujen hinnankorotusten sitominen hyvinvointialueindeksiin, vuokratilojen karsimista, lähetekäytäntöjen yhtenäistäminen sekä useita henkilöstöön liittyviä toimenpiteitä. Alueen elokuussa laatiman tilinpäätösennusteen mukaan vuoden 2023 tulos olisi jäämässä noin 123 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Lokakuussa päivitetyn rahoituslaskelman myötä rahoitus kasvaisi noin 11 miljoonaa euroa, mikä pienentäisi alijäämäennustetta 112 miljoonaan euroon.

Järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueelle muutostyötä oli vielä merkittävästi tekemättä, mikä on kuormittanut aluetta. Alueen päätöksentekorakenne on hajanainen, epäselvät päätöksenteon valtuudet ja päätösprosessit hidastavat päätöksentekoa ja vievät aikaa heijastuen hallinnolliseen työhön. Asiakas- ja potilastietojärjestelmän yhtenäistäminen on edennyt hitaasti: Hyvinvointialueen kokonaisvalmistelun viivästyminen, resurssien puute sekä kilpailutusten viivästyminen ovat hidastaneet alueen IT-kokonaisuuden rakentumista.

Palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta tarkastellaan, kun palveluverkkoselvitys alueella on edennyt. Alueen palveluverkko on raskas ja sen tarkasteluun liittyy varsin suuri potentiaali sekä palveluiden kehittämiseen, että talouden tilanteen parantamiseen.

Henkilöstövajetta on alueen kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon sektoreilla. Hoitajavaje kohdistuu erityisesti hoitohenkilöstön kolmivuorotyöhön. Sosiaalityöntekijöiden ja lähihoitajien saatavuusongelmat jatkuvat ja epätyypillisten työsuhteiden eli vuokratyövoiman tai määräaikaisten työsuhteiden osuus on suuri. Ammattilaisten saatavuudessa ja pysyvyydessä on merkittäviä eroja hyvinvointialueen sisällä ja sosiaali- ja terveyspalvelujen välillä. Hyvinvointialueen valmistelu- ja muutostyö on kuormittanut henkilökuntaa. Henkilöstön riittämättömyys johtaa herkästi kalliisiin palveluostoihin, ja lisää riskiä palvelujen saatavuuden heikentymiseen ja hoitoon pääsyn hidastumiseen.

Alueen väestön terveysongelmat näkyvät lasten ja nuorten pahoinvoinnissa sekä alkoholia liikaa käyttävien, 65 vuotta täyttäneiden osuudessa. Työkyvyttömien määrä on kasvanut. Väestö monikielistyy sekä ikääntyy.



3.11.2023

VN/22236/2023

Hoitoon pääsyssä oli viivettä perusterveydenhuollossa. Erikoissairaanhoidon kiireettömien asiakkaiden jonotustilanne on hyvinvointialueen käynnistymisen jälkeen heikentynyt, etenkin hoitajapulasta johtuen. Väestön tyytymättömyys riittäviin lääkäri- ja hoitajapalveluihin on lisääntynyt. Hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollon hoitaja- ja lääkärikäynneillä on laskenut.

Alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ilmenee alueellista vaihtelua. Mielen-terveys- ja päihdepalveluissa alueelliset erot ovat suuria ja yhdenmukaistaminen on kesken. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin heikkeneminen näkyy lastensuojeluilmoitusten lisääntymisenä. Lastensuojeluilmoitusten käsittelyajat lakisääteisessä määräajassa ovat laskeneet. Lääkkäiden henkilöiden yhteisölliselle asumiselle olisi kysyntää tarjontaa enemmän. Säännöllisen kotihoidon piirissä olevien asiakkaiden määrä on laskenut. Hyvinvointialueen vammaispalvelut palvelut painottuvat laitospalveluun ja lapsille tarkoitettuja yksiköitä ei ole. Kaksikielisten palvelujen kehittämisessä ja toimintakäytäntöjen rakentumisessa ollaan vielä alussa. Alueen kaksikielisten palvelujen parantamiseksi yhteistyötä kaksikielisten hyvinvointialueiden kesken tulee jatkaa ja yhteistä kehittämistä edistää. Toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi on käynnissä ja ne täsmentyvät palvelustrategian, palveluverkkosuunnitelman sekä hyvinvointisuunnitelman valmistuttua.

Toiminnan ja talouden suunnittelun lähtötietojen epävarmuus yhdistettynä inflatiokehitykseen, työmarkkinaratkaisujen kasvuun sekä yksityisten palvelutuottajien hinnankorotuksiin tuovat toimintaan merkittävän taloudellisen haasteen. Arviointihetkellä strategian toimeenpano-ohjelma oli valmistelussa, joten systemaattinen ja laaja-alainen työ taloudellisesti kestävä toiminnan varmistamiseksi ei ollut vielä käynnistynyt.

Onnettomuuksien ehkäisytehtävien palvelutason toteutuminen: Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tuottamisessa on onnistuttu kohtalaisesti. Erityisesti turvallisuusviestintää on tehty monipuolisesti eri kanavia hyödyntäen. Valvontasuunnitelman mukaisen määräaikaisten palotarkastusten toteuttamisessa on ollut kohtalaisia haasteita. Suunnitelluista yleisistä palotarkastuksista on suoritettu kirjausten perusteella 68 %.

Pelastustoiminnan palvelutason toteutuminen: Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat kokonaisuutena arvostellen pysyneet ennallaan varsin hyvällä tasolla. Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusajoissa osassa Turku ja sen lähialueilla on huomattavia puutteita. Valmistelussa olevassa palvelutasopäätöksessä vuosille 2024–2025 on esitetty kehittämistoimenpiteitä, joilla toimintavalmius aiotaan saattaa hyväksyttävälle tasolle. Riskinarvion edellyttämää ympäristövahinkojen pelastustoiminnan torjuntatasoa ei kaikilta osin saavuteta.

Väestönsuojelun palvelutason toteutuminen: Väestönsuojeluun ja varautumiseen liittyvät suunnitelmat ja palvelut ovat osittain hyvällä tasolla. Suunnittelutyö on kuitenkin



3.11.2023

VN/22236/2023

kesken. Suunnitelmat on osittain yhteensovitettu muiden toimijoiden kanssa, mutta yhteistyön harjoittelua ei ole juurikaan tehty.

Muutosohjelman toteutukseen ja toimeenpanoon tuleekin kiinnittää erityistä huomiota, jotta alue pystyy vastaamaan sekä rakenteellisiin että toiminnallisiin haasteisiin.



## **Varsinais-Suomen muutos- ja uudistusohjelma**

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen muutos- ja uudistusohjelma toteutetaan osana talousarviovalmistelua ja talouden tasapainottamistoimenpiteitä. Toimeenpanossa huomioidaan kansalliset sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalvelujen tavoitteet sekä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen strategia. Talouden tasapainotusohjelman intensiteetti on muuttunut vuoden 2023 aikana muuttunutta rahoitustilannetta seuraten. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kokonaismenot vuodessa ovat n. 2,4 mrd. euroa. Talouden tasapainottaminen vuoteen 2026 mennessä edellyttää n. 270-300 milj. euron kokonaissäästöt.

Talouden tasapainottamisohjelma tulee kohdentumaan kaikkiin hyvinvointialueen toimintoihin ja lähtökohtana on, että talous on tasapainossa vuoteen 2026 mennessä. Työ perustuu taustaselvityksiin, joissa on tunnistettu sellaiset palvelut tai palvelukokonaisuudet, jotka ovat Varsinais-Suomessa kustannuksiltaan korkeammalla tasolla kuin keskimäärin muilla vertailualueilla. Yleisesti tavoitellaan kaikissa palvelukokonaisuuksissa palvelurakenteen keventämistä, palvelujen parempaa yhteensovittamista sekä palvelujen tuottavuuden ja vaikuttavuuden lisäämistä.

Terveyspalveluissa korostuu tarve parantaa erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteensovittamista. Lisäksi tavoitteena on vahvistaa osana sote-keskuksia perustason vastaanottopalvelujen saatavuutta. Erikoissairaanhoidossa tavoitellaan lisäksi tuottavuuden lisäämistä.

Lasten ja nuorten palveluissa palvelurakennetta pyritään kokonaisuudessaan supistamaan ja toiminnan tuottavuutta ja palvelujen yhteensovittamista lisäämään. Varsinais-Suomi näyttäyty lasten- ja nuorten palveluissa muita alueita kalliimpana hyvinvointialueena.

Ikääntyneiden palveluissa tavoitteena on keventää palvelurakennetta turvaamalla riittävät kotiin vietävät palvelut sekä lisäämällä yhteisöllistä asumista. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen volyymiä ei väestön ikääntymisen takia voida alentaa, mutta sen osuus ikääntyneiden palvelurakenteessa tulee vähenemään.

Vammaispalveluissa tavoitteena on niin ikään keventää palvelurakennetta. Palvelurakenteen muutos toteutetaan vahvistamalla kotiin vietäviä palveluja ja vähentämällä ympärivuorokautista asumispalvelua sekä laitospalvelua.

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen paremmalla kokonaishallinnalla ja suunnitelmallisella asiakastyöllä tullaan keventämään laitospalvelujen ja asumispalvelujen tarvetta. Vastapainona vahvistetaan avopalveluja ja matalan kynnyksen palveluja. Palvelutarpeiden arviointi tehdään jatkossa nykyistä systemaattisemmin siirtymällä moniammatilliseen palvelutarpeen arviointiin.

Talouden tasapainottamisohjelmaan sisältyy myös tavoitteet palveluverkon keventämisestä liikkuvien palvelujen sekä digipalvelujen laajentamisesta.

Tavoitteena on saada kustannussäästöjä kilpailuttamalla laajasti palvelu- ja tavarahankintoja. Potentiaali hankinnoista saatavista kustannussäästöistä on vähintäänkin kohtuullinen, koskataustalla on hyvinvointialueelle siirtynyt suuri kirjo erilaisia ja myös eri hintaisia hankintasopimuksia.

Talouden tasapainottamisessa varmistetaan, että kaikki henkilöstö on tehtävissä, joille on välttämätön tarve. Henkilöstömäärää arvioidaan ja henkilöstön tehtäviä käydään läpi erityisesti hallintotehtävissä työskentelevän henkilöstön osalta. Palvelutuotannossa työskentelevien määrää pyritään sen sijaan lisäämään, mikäli tällä voidaan vähentää vuokratyövoiman käyttöä tai vähentää ylitöistä maksettavia erilliskorvauksia.

Osana talouden tasapainotus ohjelmaa Varsinais-Suomessa arvioidaan hyvinvointialueen järjestämien palvelujen välttämättömyyttä. Hyvinvointialue vastaa itsestään selvästi jatkossakin kaikkien lakisääteisten palvelujen järjestämisestä. Tiukentuneen taloustilanteen takia kaikkiin sellaisiin palveluihin tullaan suhtautumaan kriittisesti, joihin ei ole lakisääteistä velvoitetta tai joiden ei todeta olevan kustannusvaikuttavia.

## **Varsinais-Suomen omat nostot hyvinvointialueneuvotteluihin**

Varsinais-Suomen hyvinvointialue haluaa kiinnittää huomiota erityisesti sellaisiin kansallisen tason asioihin, joihin hyvinvointialueilla ei ole mahdollisuuksia suoraan vaikuttaa, mutta jotka vaikuttavat hyvinvointialueiden toimintaedellytyksiin.

Asiat, jotka halutaan nostaa keskusteluun ovat seuraavat:

- Valtion talousohjauksen lyhytjänteisyys ja taloussuunnittelun vaikeudet hyvinvointialueella
- Lainsäädännön ja valtion viranomaisten asettamien hallinnollisten velvoitteiden suhde käytettävissä oleviin taloudellisiin resursseihin
- Virkavastuut ja talouden tasapainottamistoimenpiteet
- Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalvelujen työvoimapula, koulutus ja eri tehtävien edellyttämät pätevyysvaatimukset
- Varsinais-Suomen hyvinvointialueella on vastuu kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyön koordinoinnista. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vastaa kaksikielisten hyvinvointialueiden kehittämisestä. Varsinais-Suomi on valmis siirtämään koordinaatiovastuun Länsi-Suomen hyvinvointialueelle. Tehtävien kaksijakoisuus ei ole perusteltua.
- Ympäristövahingontorjunta (öljyntorjunta) rahoituksen tuen selkeyttäminen pikaisesti. Suunnittelua joudutaan tekemään epävarmuudessa.

## **Toimenpidesuositus ehdotukset Varsinais-Suomi**

### **VM:n ja STM:n suositusehdotukset:**

1. Alueen on huomattavasti vauhditettava päätöksentekoa toimintansa ja palveluiden uudistamiseksi sekä talouden tasapainottamiseksi.
2. Alueen on merkittävästi selkeytettävä palvelurakennetta ja kevennettävä palveluverkkoa sekä lisättävä digitaalisten palveluiden käyttöä.
3. Alueen on tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.
4. Alueen on otettava vastuu ja nopeutettava YTA-yhteistyötä.

### **SM:n suositusehdotukset:**

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.